

DANIEL KEHLMANN

A legtávolabbi hely

(RÉSZLET A REGÉNYBŐL)

Már nem lélegzett, elutazott – hová, mely más álmokba, nem tudja senki.

(Vladimir Nabokov: *Egy naplemente részletei*)

– Legyen óvatos! – A férfi a recepciónál kíváncsian nézett Julianre. – Tavaly megfulladt valaki. Egyszerűen nem jött vissza. Nem tűnik fel mindjárt, de az áramlatok...

- Hát persze – mondta Julian –, persze!
- Nem találták meg.

Julian szórakozottan biccentett, és a törülközőt a karjára tette. A forgóajtó surrogva elindult, és kiengedte Juliant. A nap már alacsonyan állt. Egy görnyedt, szalmakalapos férfi haladt el mellette, egy kövér gyerek két kézzel egy futballlabdát dobott egy pálmafa törzséhez, de elhibázta, és gyámoltalanul nézte, amint a labda legurul a lejtőn. Julian magához szorította a törülközőt, és követte az utat, amely egy széles ívű szerpentinbe torkollt. Zavarba ejtő volt október közepén olyan helyen lenni, ahol még ennyire meleg volt.

A világos és rezzenéstelen tó a látóhatáron lévő dombok árnyékáig feszült, egyetlen sirály vonult lustán tova. Julian egy ideig mozdulatlanul meredt lefelé. Ritkán fordult elő, hogy a biztosítási szakemberek konferenciáját ilyen helyen rendezzék. Többnyire vidéki városokban vagy esős falvakban került rá sor; Julian még soha nem örült ennyire egy ilyen útnak.

Ennek ellenére még mindig sejtelve sem volt, mit fog mondani két óra múlva, amikor *Elektronikus médiumok a kockázatszámításban* című előadásával sorra kerül. Csak merész elképzelései voltak arról, mi is az a kockázatszámítás, semmit sem tudott az elektronikus médiumokról, és egyetlen szóval sem készült az előadásra.

Elutazása előtt számtalan oka volt rá, hogy halogassa a dolgot: átnézendő formanyomtatványok, az örökösen lefagyó irodai számítógépe, tárgyalások a bank hitelrészlegével, na meg főnöke, Wöllner szeszélyes hangulata. Úgy döntött, a repülőgépen majd gondja lesz rá. De ott csak álmodozott, kortyolgatta a vörösborát, és igyekezett a szomszédja válla fölött egy pillantást vetni a hegycsúcsokra és a felhők földre vetett árnyékaira, és a szokatlan alkohol renyhe súllyal nehezedett

rá; elhatározta, hogy még az éjjel, mindjárt vacsora után megírja az előadást. Ám a vacsora sokkal tovább tartott, mint gondolta; két és fél órán át arcok, szemüvegek, korpás haj és tarka nyakkendők vették körül, a kollégáié, mellette pedig egy nő megállás nélkül golfszabályokról beszélt, a harmadik lyukról való elütésről, handicapról, hole-in-one-ról, ami egyszer sikerült neki, és egyetlen-egyszer sem adott esélyt Juliannek, hogy témát váltson; ezután már csak lassan forgó ágya felé tudott tapogatózva eljutni, régóta először nem tudott ébren maradni, és néhány másodperccel később álom nélküli sötétségbe zuhant. Ma reggel kénytelen volt meghallgatni a vendéglátó száraz köhögési rohamaitól meg-megszakított üdvözlő szavait, azután jött az ebéd, és most végre lenne ideje... Most! Magához szorította a törülközőt, és a fejét csóválta. Kitüntetésnek számított, hogy Wöllner magával hozta. Ha lejárátják magukat, a főnöke nem bocsát meg neki.

Julian határozatlanul a napellenzős, balkonos és ódivatú előtetős szálloda felé fordult. Aztán a tóra pillantott. Holnapra, vasárnapra esőt jósoltak, holnapután pedig elutaznak. Ez volt az utolsó lehetősége.

A kövér gyerek nehézkesen átrappolt az úton, és lehajolt a behorpadt labdáért. A földön csikkek hevertek, egy platánfa gyökerei barna erekként duzzadtak ki a földből, elsuhan egy gyík, és nyoma veszett a fűben. Julian beszívta az algák szagát. Olaszország, gondolta; aztán még egyszer: Olaszország. Megigazította a szemüvegét, és arra várt, hogy érezzen valamit.

Ehhez azonban arra lett volna szükség, hogy ne gondoljon a hitelrészleg munkatársára és banki tartozásaira, Wöllnerre, és arra se, hogy olyan hivatása van, amit nem szeret, se Andrea hangjára, amikor azt mondja neki, hogy ne hívja többé. Letörölte homlokáról az izzadtságot. Tompa zajt hallott, a labda lassan a lába elé gurult: foltozott volt, és nem fújták fel eléggé. A gyerekre nézett, aki lógó vállal az út alján állt. Aztán a labdára. Aztán továbbment.

Csikorgott a kavics a talpa alatt. Az előadás. Mindenki őt nézi, ő pedig a szemé sarkából Wöllner homlokát türelmetlenül ráncoló kopasz fejét, aztán mély lélegzetet vesz, és várja a csodát, ami nem következik be, és kiterjed a csend, ő pedig már-már azt hiszi, hogy túl van az egészen, csak hogy hirtelen rádöbbenjen, ez még nem emlékezet, a pillanat még mindig tart... Megtorpant. Az út egy izmos partmenti térbe torkolt.

Egyetlen lelket sem lehetett látni. A földön egy koszos törülköző, egy eltaposott fémdoboz, néhány eldobott cigaretta hevert. A vízben, mintegy húsz méterre tőle egy bója emelkedett-süllyedt. A hullámok renyhén gördültek felé, aztán vízszahúzódtak. Julian habozott. Aztán vetkőzni kezdett.

Egy légáram hűvösen megérintette a hátát, ösztönösen összehúzta a vállát. Hasa és mellkasa fehér volt; szégyenkezve vette észre, és örült, hogy senki sem látja. Amikor egy pillanatig meztelen volt, kalapált a szíve, szinte azt várta, hogy felbukkan valaki, és rá mered, de már kész is volt, felvette fürdőnadrágját, és

persze nem jött senki. Öszehajtogatta a ruháját, gondosan letette a földre, és letette a szemüvegét.

Mint mindig, amikor ezt tette, cikázás suhant át a világon, az éles körvonalak színek és homályos mozgások ködévé folytak szét. Hirtelen a legszívesebben visszament volna, még mindig volt ideje, hogy egymás mellé sorakoztasson néhány címszót: új médiumok, nem lebecsülendő jelentőség, haladni a korrallal, kalkulációs technikák, a virtualitás növekvő jelentősége, új gazdasági ágazatok létrejötte... valami ilyesfélét, kínos volna, nyilván dadogna is, és néhányszor újra kellene kezdenie, Wöllner rossz néven venné, de még mindig jobb volna a semminél! A szemüveget az ingre tette, és lehúzta a cipőjét. Nem volt könnyű kikötni, ha az ember nem látta a masnit. A szobakulcsot mélyen a jobb cipőjébe dugta.

Nehezére esett a járás mezítláb. A talaj homokos volt és süppedős, valami megszúrta a sarkát, széttárta a karját, hogy ne veszítse el az egyensúlyt. Nevetségesnek érezte magát. Vézán és sápadtan, nem szokván a meztelenséghez, vak-sin. Megint Wöllner jutott az eszébe, aztán a bankalkalmazott, Andrea rekedtes hangja a telefonban. Nagyot lépett előre, és érezte a hideg vizet a bokáján, a láb-ikráján, a térdén és – visszatartotta a lélegzetét – egész testén. Leguggolt, kinyújtotta a karját, és elrugaszkodott.

Teste előresiklott. Hátraszegte a fejét, valamilyen oknál fogva fontosnak vélte, hogy a haja száraz maradjon; egyenletes, határozott mozdulatokkal úszott, a hideg lassan elviselhetővé vált. Indokolatlan öröm járta át, értelmetlen és erős, elfojthatatlan, szinte hangosan felnevetett. Körülötte a víz egyre sötétebbé és hidegebbé vált. De ez már nem zavarta, hozzászokott a teste. A part már messze volt. De talán tévedett, a szeme megbízhatatlanná vált. Az ott nem egy bója?

A hátára feküdt.

Egy madár árnyéka lassú szárnycsapásokkal elúszott mellette. Vakított a nap, lehunyta a szemét. És holnapután újra haza kell mennie, vissza az esőbe és az őszbe, sőt, az időjárás-jelentés jövő hétre megjósolta az első havazást, hirtelen ezt szinte elképzelhetetlennek tartotta. Lassan mozgatta a lábát, érezte, amint keze a vízben nyugszik, érezte a gyöngéd erőt, ami vitte és vinné...

Mi az? Megdörzsölte a szemét, és körülnézett. Mitől ijedt meg? A part már alig látszott, szinte a tó közepe táján járhatott, nem vette észre, hogy ilyen messzire kiúszott. Mennyi idő lehetett? Meg akarta nézni az óráját, de aztán eszébe jutott, hogy a szállodai szobában hagyta. Gondolkozott, összeszorította a szemét, aztán úszott tovább. A nap már alacsonyabban állt, mint az előbb, és jobban vakított, nem tudta, mennyi idő telt el.

A part nem közeledett. Fájt a válla és a karja, lélegzetébe sípoló hang vegyült. A dombok mögött meglátott egy csúcsos hegyet, ami eddig még nem tűnt fel neki; hunyorgott, és aztán már nem találta. Karjában növekedett a fájdalom. Lassan úszott, nehogy görcsöt kapjon; a görcs, olvasta, veszélyes. Kisimította haját az arcából. Hallotta, hogy zihál. Valami megragadta a lábát.

De csak egy hideg áramlat volt. Mégis elvesztette az ütemet, szemébe csapott a víz, kapkodva szedte a levegőt. Minden erejét összeszedve úszott, és érezte, hogy valami fogva tartja. A part nem közeledett. Csapkodott, levegő után kapkodott, vizet nyelt, köhögési roham jött rá, és köpködött. És újra érezte, amint valami megragadja a lábát; a magasba rántotta a karját, a hangok elnémultak, aztán visszatértek, elnémultak, és érezte, hogy süllyed.

Ferdén a mélybe csapódó fénydárdák. Sötétségbe hulló zöld fény. Egy hal suhant el mellette. Egy fatörzs, ágas-bogas még, de már félig felbomolva, vékony szálaktól körbefonva.

Elszakította magát, újra a felszínre került. Levegőt szívott magába, köhögött, köpködött, és egyszerre csak világossá vált számára, hogy a minden forog kockán. A part szemlátomást először került közelebb hozzá. Épp hogy bent tudta még tartani a levegőt.

Örvénylő foltok, halak vagy talán levelek raja, egyenes fénysugarak, egy fémkocka, egy nyitott ajtajú, rozsdás, kidobott hűtőszekrény. Julian küzdött. Rúgkapált, mintha egy erősebb ellenfél kapaszkodna bele; messze maga fölött látta a vízfelszínt, a távoli csillogást. Rúgkapált, emelkedett vagy süllyedt, nem tudta, vizet nyelt, szíve lázadozott, egyre többet nyelt, aztán felemelkedett, és kinyújtotta a karját, és hirtelen rádöbbsent, hogy rossz irányban halad. Valami megérintette a nyakát, puha volt és szinte kellemes, egy kúszónövény karja, le akarta rázni magáról, utánakapott, ordítani akart, de nem tudott, és egyszerre csak minden megfordult: az ég a hegyek mélybe hajló körvonalai alatt hevert, és Julian érezte, hogy felszáll, a fű felé, a málladozó fatörzs, a hosszú fűszálak, a kúszónövények, a hűtőszekrény felé; egy halraj villózva irányt változtatott. Érezte még a testén át-szivárgó süketséget...

Aztán semmi.

Valaki kérdezett valamit, ő válaszolt. Sok-sok tükörből álló labirintusban mozgott, és mindegyik tükörből a képe nézett rá. Körülötte növények növekedtek, burjánzó és kövérek, amilyeneket még sose látott. Kérdések egy nyelven, amely ismerősnek tűnt, amelyet azonban nem tudott lefordítani, akárha zene vagy tiszta gondolatok lettek volna, megpróbált válaszolni, de nem értette saját válaszát, még egyszer megpróbálta. És hirtelen felfogta.

Kinyitotta a szemét.

Egy hangya tapogatózott egy fűszálon, melyen egy vízcsepp csillogott. A hangya felmászott, a fűszál meghajlott a súlya alatt, egy széllelés a helyére billentette. Ha alaposan szemügyre vette az ember a vízcsepp, a nap kereken és tisztán látszott benne. Egy méh szállt fel; a fűszálak közt láthatóvá vált az ég kékje. A méh elrepült a feje mellett, zümmögését nagyon hangosnak találta; a méh leszállt, elhalványult és feloldódott a levegőben. Hirtelen gondolkoznia kellett.

Görccshullámok rázták, egyre és egyre. Aztán elmúlt, fel akart egyenesedni, de túl gyenge volt, megszédült, és újra a földre zuhant. Térde reszketett és rogado-

zott, sokáig tartott, amíg lábra tudott állni. Ott, a túloldalon, szemüveg nélkül alig volt kivehető, ott kell lennie a szállodának, alatta a hely, ahonnan beúszott. Azt még tudta, hogy az áramlat lehúzta, és hogy küzdött, aztán felhagyott a küzdelemmel; és ekkor képek merültek fel előtte, emlékfoszlányok, nem tudta, honnan. Egy szinte teljesen üres kávéház, egy táncolókkal teli terem, egy éjszakai vasúti kocsi, egy hóvihár és egy távoli partvonal. De mindenekelőtt: hogyan jutott ki a partra?

Fájt a feje. Röviden, kapkodva vette a levegőt, mellkasát, mintha vaspánt szorította volna. A fűszálak kitértek előle, szúnyogok táncoltak a levegőben, úgy érezte, mintha álomban járna. Reszketett keze-lába, talpába kövek hasítottak. De ott, ahol sejtette, megtalálta a ruháit. Lehajolt, a mozdulattól újra megszédült, megvárta, míg elmúlik. A szemüvege után tapogatózott, megtalálta, és feltette.

Először a cigarettacsikkeket látta, a fémdobozt, a két törülközőt: az övét és a másikat, sáros nedvesség itatta át őket. A dombok kivehetőbbnek, egyúttal távolibbnak tűntek, mintha megnőtt volna a tó. Kinyújtotta kezét az ing felé, és ebben a pillanatban eszébe villant, hogy elmulasztotta az előadást. Zokon veszik majd tőle, senki sem hiszi el, hogy majdnem megfulladt, senki sem látta; ahhoz, hogy ilyesmi hihető legyen, nyilván meg is kell halnia az embernek. Eltűnni, és soha vissza nem térni, mint az a férfi tavaly. Vagyis még csak nem is ő lenne az első...

Julian megdermedt.

Fázott. Mozdulatlanul állt, és érezte, hogy múlik az idő, és a felhők vonulnak az égen, és a tó színe megváltozik, és lehanyatlik a nap. Visszatartotta a lélegzetét. Lassan visszahúzta a kezét.

Keresztbe fonta a karját, és felállt. A foga vacogott a hidegtől. Még mindig nem lehetett látni senkit sem, sietnie kellett; most kell megtennie vagy soha.

Most!

De még mindig egy helyben állt. Nem, lehetetlen! Álmodik róla az ember, nappal, vagy ha álmatlan éjszakákon elszenderedik, de nem teszi meg. Levette a szemüvegét, és visszahelyezte az ingére. Belenyúlt a cipőjébe, és elővette a szobakulcsot. Aztán szaladni kezdett.

És csak szaladt, mezítláb, imbolyogva, a szálloda felé. Fájt a bal talpa, biztosan belelépett egy üvegcserepbe, de amint megállt, és megtapogatta, nem vérzett. Szaladt tovább. A mozgástól felmelegedett; összeszorította a szemét, és minden erejével összpontosított, nehogy eltévedjen: átfutott egy ködfelhőn, amilyennel csak lázas állapotban találkozott, vagy azon az iskolai napon, amikor valaki, máig nem tudta, hogy ki, eldugta a szemüvegét; ösztönösen kinyújtotta a kezét – de nem esett el, valami a bensejében megtalálta az utat. Elfojtott egy fájdalmas felkiáltást, lábujjai belebotlottak a futball-labdába, elgurult, lepattogott a lejtőn, aztán egyszer, még egyszer és utoljára is felpattant, aztán Julian hallott egy csob-

banást, aztán semmi többet. Még abba hagyhatja, ismételte benne valami, abba hagyhatja, úgysem fog menni!

Elérte a szállodát. A fal meredeken emelkedett előtte a magasba, tapogatózva elindult a hátsó bejáratot keresve. Nem valószínű, hogy bárkivel is találkozik. A főidény elmúlt, a kongresszus résztvevőin kívül, akik kivétel nélkül a nagyteremben ültek, maguk elé meredtek, és vonalembereket rajzoltak, a szemüvegüket igazgatták, vagy valami másra gondoltak, vagy épp semmire, nem voltak vendégek. Az alkalmazottak pedig a vacsorát készítették. Talált egy ajtót, feltépte, és egy alacsony folyosón találta magát, ahol ammónia és vizelet szag terjengett.

Minden attól függött, hogy sikerül-e észrevétlenül eljutni a szobájába. Szíve hangosan kalapált, még mindig teljesen át volt ázva. A padlót hidegnek és piszkosnak érezte, a bűz szinte elviselhetetlen volt. Amott egy lépcsőfeljáró; a lámpakapcsolót kereste, de nem találta, így hát sötétben ment fel. Az első emelet: hangokat hallott, lépések közeledtek és távolodtak; gyorsan továbbment.

A második emelet. Folyosó, ajtók jobbra és balra, jó érzés volt újra szőnyegen járni. Összeszorította a szemét, a lámpák egy pillanatra visszanyerték régi alakjukat, aztán újra világos foltokká váltak. A szobaszámok: kettes, nulla... Hát persze, ezen az emeleten minden szoba kettessel kezdődik. Négyes, ötös, hetes, de hol a kilences? Megvan. Előrehajolt, tényleg a kétszázkilences volt. Elkezdte kikapogatni a kulcslyukat, keze lesiklott a rézburkolaton, még egyszer, aztán harmadszor is, a folyosó végén kinyílt egy ajtó. Lehunyta a szemét, megragadta a kulcs hegyét – nyugalom, gondolta, csak nyugalom –, megtalálta a zárat, betámolygott a szobába, és bevágta maga mögött az ajtót.

Leült az ágyra, és kezét a fejéhez szorította. Felállt, aztán megint leült. Újra felállt. Az asztalon a levéltárcája, az üres jegyzetömb, melyen az előadásának kellett volna lennie, két golyóstoll és a karórája feküdt. Kinyitotta a levéltárcáját. Elegendő pénz volt benne; mindig sok pénzt váltott, ha elutazott, szükség esetére, amit soha nem tudott pontosan elképzelni, de most jól jött. A második rekeszben még mindig ott volt a fénykép róla és Andreáról. Néhány hónapja készült, egy esős hétvégén, amit egy vidéki panzióban töltöttek: elnyújtott délutánon, hosszú séták, végtelen esték az ablak előtt, és éjszakánként, amikor sikerült néhány órára megszunnyadnia, mindig ugyanazok az álmok: sivatag, dűnék, fölööttük több nap, elszíneződött tenger.

Bement a fürdőszobába, és megtörülközött. Nem szabad megfáznia! Igazából nem is elhatározta, inkább tudta, igazából nem is tudta, mint inkább higgadtan és tisztán látta: megteszi.

Felöltözött. Nadrág, ing és pulóver, a dzsekit a szekrényben hagyta, hiánya feltűnést kelthetett volna. Szerencsére volt nála még egy pár cipő. A levéltárcából kivett két bankjegyet; elég lesz a vonatra, aztán majd talál valamilyen megoldást, hogy több pénzhez jusson. Fogta a lakáskulcsát, az útlevelét a levéltárca, az óra és fénykép mellé helyezte.

Kinézett az ablakon. Alkonyodott, a dombok sötéten meredeztek az ég előtérében, a vízben szétfolyt az utolsó pír. Csónakok mozogtak a vízen, szabályos távolságra egymástól, mintha kerestek volna valamit. De nem őt, még nem őt. A parkolóban az ablak alatt egy férfi térdelt egy autó előtt. Julian elfordult. A falitükörben megpillantotta az ágyat, az asztalt, a fürdőszoba nyitott ajtaját. Csörgött a telefon.

Kinyújtotta kezét a készülék felé, aztán visszahúzta, újra csörgött. A telefonra nézett, aztán az ablakra, a mennyezetre, újra csörgött. Fogta a fürdőnadrágját, kinyitotta az ajtót, kilépett, kihúzta a kulcsot, aztán a lépcsőhöz ment és le az első emeletre. Hangokat hallott, megállt, de a hangok eltávolodtak; továbbsietett a földszintre. Végig a folyosón – jobbra, nem, ez rossz irány, balra! Feltépte az ajtót, és kilépett a szabadba.

A levegő meleg volt és száraz, hamarosan besötétedik. Magához szorította a fürdőnadrágot. Igazán nevetséges lehetett, de a férfi az autó mellett nem törődött vele. Julian lassan megfordult, megtalálta az irányt, és szaladni kezdett. Húsz perc múlva az állomáson lesz.

Lenézett a cipőjére, érezte talpa alatt a kemény talajt. A piniák sötét oszlopokként vonultak el mellette, egy autó megelőzte: két hátsó lámpa, egyre zsugorodó, alig látható, aztán semmi. Testét súlytalannak érezte, egyenletesen lélegzett, a legszívesebben mindig csak így szaladt volna. Mindegy, hová. Csak mindig tovább.